שבועות שתים פרק שלישי שבועות כג.

ודלמא על ידי אניגרון. שהוא מין מאכל כדמיגיא בתוספתא דביצה[ד] הביאו לפניו אניגרון ואכסיגרון ועליהן פלפלין שחוקים וגרגילין לתת לתוכן יין כדתניא בתוספתא דדמאי או תרומת יין לתוך אניגרון ואכסיגרון: **מיא דסילקא.** תבשיל של תרדין: **מיא דכולהו שלקי.** שלקות של ירק: **מידי דמשכר.** כלומר דרך שכרות: (ב) **דלמא.** ושכר דקרא לאו איין קאי אלא דביצה קעילית קאמר שהיא משכרת. קעילית על שם מקומה: **אף אנן נמי פגינא.** דשתיה בכלל אכילה: **מאני נמי דיקא.** דשתיה בכלל אכילה: **ודלמא למיפטר נפשיה מאחרנייתא קאמר.** אמאי קאני חייב על כל אחת ואחת דלמא האי דפרש להו לאו לאפוקי בשבועות קאתי אלא למיפטר נפשיה בשבועה מדברים אחרים דאי אמר לא אוכל פתם היה נאסר בכל האוכלים: **הא"ל.** שלא אוכל חטין ושעורים וכוסמין וכי אמר פת פת לאחר: **ודלמא לכום.** כלומר אי אמר הכי הוה משמע שלא יהא כוסס חטין כמות שהן אבל הפת היה אוכל: (ג) **ה"ל למימר פת חטין ושל שעורין.** דכיון דאמר ושל אפת קאי: ודלמא

ותירוש חמרא הוא. והדאמר הנודר מן התירוש אסור בכל מיני מתיקה ומותר ביין בפרק בתרא דיומא (דף עו: ושם) פריך לה ומשני בנדרים הכי אחר לשון בני אדם: **גמר** שכר שכר מנזיר. וא"ת לר' יהודה דמחייב באכל דבילה קעילית ונכנס למקדש ולא גמר שכר שכר מנזיר מנ"ל דשתיה בכלל אכילה וי"ל דנפקא ליה מסברא דקאמר לעיל אי נמי גבי מקדש דוקא לא גמר שכר שכר לפי שהכתוב אלה בטירוף הדעת כדכתיב (ויקרא י) להבדיל ולהורות ולפיכך סברא הוא קלת לרבות שאר משכרים אבל לענין מעשר יליף שפיר מנזיר וכן משמע קצת דאליבא דתנא דמחייב באכל דבילה קעילית דהיינו רבי יהודה מסיק דגמר שכר שכר מנזיר והשתא נמי לא מיקשה אדגמר שכר שכר מנזיר ליף ממקדש דהתם שאני דסברא הוא כדפרישית אבל אין לפרש לאומרא מקש' דהא כי יליפינן נמי מנזיר ע"כ דבילה קעילית נקטת ככסף מעשר דהא פרי מפרי וגידולי קרקע הוא ועי"ל דר' יהודה יליף דשתיה בכלל אכילה כדיליף בירושלמי[ה] מדכתיב וכל דס לא תאכלו ואי בשקרס[ו] והתניא (תוספתא פ"ג דטהרות) דס שקרס אינו לא אוכל ולא משקה אלא כמו שהוא והתורה קראה אותו אכילה: **שכר** מנזיר. וא"ת אמאי לא משני הכא לא מצית אמרת דשכר היינו דבילה קעילית דמיין אגב קנקנו נפקא כדאמר בפ' בכל מערבין (עירובין דף מ: ושם) דאי כתב רחמנא בשכר ה"א דבילה קעילית אין יין אגב קנקנו לא כתב רחמנא יין אגב קנקנו משמע כ"ש דבילה קעילית ואייתר קרא דבשכר לתמד משהמתין וע"ק דהיכי דרש התם מבנקר אגב עורו ומבגלגן אגב גיתיה ומביין אגב קנקן ומבשכר תמד משהמתין והא צריכי לפרש כדדרש התם מה הפרט מפורש פרי מפרי כו' וממה נפשך צריך תרי פרטי דאי כתב רחמנא בקר ה"א בעלי חיים אין גדולי קרקע לא ואי כתב ביין ה"א גדולי קרקע אין בעלי חיים לא דהכי מצרכינן בפ"ק דקדושין (דף ח.) גבי הענקה וי"ל דהתם מייתור דביתי"ן קדרים

ותירוש חמרא הוא וכתיב ואכלת ודלמא על ידי אניגרון[ו] דאמר רבה בר שמואל אניגרון מיא דסילקי אכסיגרון מיא דכולהו (ו) סילקי אלא אמר רב אחא בר יעקב מהכא [1]ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר יין חמרא הוא וכתיב [1]ואכלת ודלמא ה"נ על ידי אניגרון שכר כתיב מידי דמשכר ודלמא דבילה קעילית דתניא [2]אכל דבילה קעילית ושתה דבש וחלב ונכנס למקדש [2]ועבד חייב אלא גמר שכר [2]שכר מנזיר מה להלן יין אף כאן יין אמר רבא אף אנן נמי תנינא שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת אי אמרת בשלמא שתיה בכלל אכילה איצטריך ליה לתנא לאשמועינן דאינו חייב אלא אחת אלא אי אמרת שתיה לאו בכלל אכילה שבועה שלא אוכל ואכל ועשה מלאכה מי איצטריך לאשמועינן דאינו חייב אלא אחת א"ל אביי אלא מאי שתיה בכלל אכילה אימא סיפא שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה חייב שתים כיון דאמר שלא אוכל איתסר ליה בשתיה כי אמר שלא אשתה אמאי חייב אילו אמר שלא אשתה תרי זימני מי מיחייב תרתי אמר ליה התם דאמר שלא אשתה והדר אמר שלא אוכל דשתיה בכלל אכילה איתא אכילה בכלל שתיה ליתא אבל אמר שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה מאי אינו חייב אלא אחת אי הכי אדתני רישא שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת ליתני שבועה שלא אוכל ושלא אשתה אינו חייב אלא אחת וכל שכן שלא אוכל לחודיה אלא לעולם כדקתני ושאני הכא כיון דאמר שלא אוכל והדר אמר שלא אשתה גלי אדעתיה דהך אכילה דאמר אכילה גרידתא היא אמר רב אשי מתני' נמי דיקא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאין ראוין לאכילה ושתה משקין שאין ראוין לשתיה פטור הא ראוין חייב ואמאי הא שבועה שלא אוכל קאמר דלמא דאמר תרתי שבועה שלא אוכל שבועה שלא אשתה: שבועה שלא אוכל ואכל פת חטין כו': ודלמא למיפטר נפשיה מאחרנייתא קאתי הוה ליה למימר חטין ושעורין וכוסמין ודלמא לכום דהוה ליה למימר פת חטין ושעורין וכוסמין ודלמא שעורין וכוסמין לכום דהוה ליה למימר פת חטין ושל שעורין ושל כוסמין ודלמא

ה"מ למיכתב בקר ולאן יין ושכר ומדכתב ד' פרטי שמא שוס דכר יש דלא הוה סגי בב' פרטי והכא דרש שכר גופיה דאילעזרך ו) דאתי לפרט דלא הוה דבילה קעילית ואם תאמר והיכי הוה בעי התם למדרש בי"ת דבשכר לדבילה קעילית ומה צריך ריבוי תיפוק ליה מכלל ופרט וכלל דהוי פרי מפרי וגידולי קרקע ועוד היכי מ"ל דהיינו דבילה קעילית הא משמע הכא דאי לאו שכר שכר הוה דרשינן שכר גופיה לדבילה קעילית וי"ל דהתם איירי בדבילה מעורבת במים ואפ"ה תשיב טפי מתמד שהמתין והכא בדבילה שאינה מעורבת וא"ת למה לי הכא ג"ש דשכר שכר תיפוק ליה דשתיה בכלל אכילה מדמרבינן התם תמד משהמתין ואמר רחמנא ואכלת וי"ל דכיון דמריבוי דביתי"ן נפקא מ"ל דאכיל ליה ע"י אניגרון דלא בעינן מידי דמשכר אי נמי אכלת לא קאי אריבוי' מדע דלא קאי אקנקן ועור וגיזות וא"ת דלמא מיירי כיין קרוש ונהכי כתב ואכלת ויש לומר דדלמא לא חזי לאכילה אלא שורין אותו במים ושותין: **מי איצטריך לאשמועינן אכל ועשה מלאכה כו'.** וא"ת ודלמא היא גופה אתא לאשמועינן דשתיה לאו בכלל אכילה וי"ל דא"כ ל"ל למיתני שבועה שלא אוכל ושתה פטור אכל השתא ליכא למידק מינה דאין שתיה בכלל אכילה דאפי' הוה בכלל אכילה אינו חייב אלא אחת כמו אכל ואכל בהעלם אחד: **כגון דאמר שלא אשתה ושלא אוכל.** וא"ת אפי' שתה תרי זימני נמי דמינו דחיילא שבועה בתרייתא אאכילה חיילא נמי אשתיה דהכ"ג אמר לקמן (דף כד:) גבי שבועה שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שלא אוכל תאנים וענבים ויש לומר דאד מתרי פירכי נקט אי נמי כיון דאמר שבועה שלא אשתה גרשא גלי אדעתיה דכי אשתבע אתר הכי אאכילה גרידתא אישתבע ולבסוף מסיק אפי' אמר שבועה שלא אוכל תאנה אלא דעתיה: **אבילה בכלל שתיה לא אמרי'.** וא"ת לתנא דלעיל דמרבה דבילה קעילית ויליף לה בכריתות (דף יג: ושם) משכר לרבות שאר משכרין ואמר רחמנא אל תשא אלמא אכילה בכלל שתיה וי"ל כיון דאכילה היא עיקר סברא הוא דאל תשא משוס שאר משכרין דמשקים כתביה א"נ שכר לא חייבי אלא במשקין המשכרין כמו דבש וחלב ולהכי כתיב אל תשא ודבילה קעילית מרבינן מסברא מידי דהוי אהבן: **דלמא** למיפטר נפשיה מאחרנייתא דאפי' אמר שבועה שלא אוכל פתם כיון שאין בלבו לאסור עצמו אלא באלו המינים לא מיתסר באחריני אע"ג דבעלמא[ז] דבריס שבלב אינו דבריס היינו היכא דבלב קומר מה שמוציא בפיו אבל היכא דאין קומר הויין דבריס [6]וכן משמע קצת לקמן ויש לומר דמ"מ מצוה לגנות לעולם דלמיפטר נפשיה מאחריני קבעי:

נמסרהב

מסורת הש"ס

ה) ברכות לה: יומא פו., ב) יומא סט כריתות יג: מיר ד. פנהדרין ע: [בכורות מה:], ג) [יומא ונסיר ובפנהדרין ובבכורות ליתא מלת ועבד וכן בכריתות ושם ליתא למקדש לוקח ופר' תוס' שם ד"ה ומנכנס], ד) [פ"ב ה"ר], ה) [בפרק שני דמעשר שני וכן בפירקין דהכא], ו) דאתי לפרש דלא. כל"ל, ז) [קדושין מט:].

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיא דכולהו שילקי: (ב) רש"י ד"ה ודלמא שבר: (ג) ד"ה דה"ל למימר:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה גמר וכו' והתניא דם שקרס. עי' מוהרן דף קכ ע"א ומנחות דף כא ע"א דהקפה דס ואכלו חייב. ועי"ש. אח"כ ראיתי בירושלמי פרק עלה כן והתניא הקפה את הדם ואכלו אם יש בו כזית חייב (מה ענין ליה ר' יונה הייינו בהכיא בריתא שבבית אינו לא אוכל ולא משקה) אינו אוכל לעומת עומאת אוכלין אינו משקה לעומת ע"מ (וא"כ אינו ראיה דשתיה בכלל אכילה) מזר ר' יונה ופתר מהכא ומתתה בכל אשר תאוה וכו'. הרי הירושלמי עלמו מזר מזה הראיה דבאתת יש לאוקמי בקרס ועי"ש: ד"ה בגון וכו' אפ' שתה תרי ויבני. לא ידעתי דלמ"ל דשתה ב' זמני אף בשתה חד זימנא לחייב כ' דהא עבר משום שני שבועות וצ"ע. גם לשיטתייהו דף כד ע"ב ד"ה אלא דדוקא כמפרש מאתים וענבים אבל כלא אוכל אתם אין מאתים בכלל כיון דאסורים לו מבנר מקרו אוכלין שאין ראוים וכמו לחין נבילות בכלל אלא נמפרש. אם כן ליתא לקושייתם דהכא דנמי דשתיה בכלל אכילה מ"מ כיון דבבר נאסר בשתה אמה דשבועה מקרי אין ראוין. ובהכנס לחוק דקושייתם לשיטת רש"י דלקמן: ד"ה דלמא וכו' וכן ששבע קבע לקמן. דף כו ע"ב. ועי' בתוס' שם ד"ה גמר:

רבינו חננאל

והא תירוש חמרא הוא וקרי ליה אכילה. מיכן ששתיה בכלל אכילה. ודתינן ודלמא זו האכילה אכילה ע"י אניגרון כלומר בחבשיל כגון ציקי קדירה. אניגרון מיא דסילקא. אכסיגרון מיא דכולהו סילקי. והיין מחבשל עמהן. ואתינן למימשמה מהא דכתיב ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך וגו' ואימא דבילה קעילית. דתניא אכל דבילה קעילית ושתה דבש וחלב ונכנס למקדש ועבד חייב. אלא אתיא שכר שכר מנזיר דכתיב ביה מיין ושכר יזיר חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה. מה להלן שתיית יין אף כאן שתיית יין. ואתא רבא לפרושה הא דר' חייא ממתני' ודתי ליה אביי מסיפא דקתני שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה חייב שתים. (איתא) [כיון דאמר שלא אוכל אתסר] ליה אמינא היכא דתני פת הוא פת ממש. והיכא דלא תני פת אינו אסור אלא לכוס אבל הוא עשוי פת שרי כו'. ואסיקנא

ו) נראה דל"ל מקתני סיפא דאמר שבועה שלא אוכל וכו'.

עין משפט
נר מצוה

ם א מי' פ"ח מהלכות כיאת מקדש הלכה כ סמג לאין ס:

תורה אור השלם

1. וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תַּאֲוֶה נַפְשְׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: דברים יד כו
2. מַיִן וְשֵׁכָר יָזִיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וְעֲנָבִים לַחִים וִיבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל: במדבר ו ג

מוסף רש"י

אניגרון. מין מאכל שיטמנין בו יין וכמה מקומות שניו בתוספתא מינגרון ומנכסיגרון שטמנין בו יין ושמן (יומא עו:). מיא דסילקי. מים שנלקו בהן מרגין (שם וברכות לה:). מיא דכולהו שלקי. כל מיני ירק שנלק (ברכות לד:) של שאר מיני ירקי (יומא שם). מידי דמשכר. ואין שכרות דרך אכילה (שם). אכל דבילה קעילית. הנדילה נאותו מקום ומשכרת כיין (בכורות מה:). קעילית, שם מקום (יומא שם). חייב. מאות שכר אל תשת (שם עו:) חייב מלקות, כי' יהודה מוקמינן לה בפרק אמרו לי בכריתות (יג:) דקאמר התם על שאר משכרין באוכרת דאל תשת (בכורות מה:) וכסלן עפקינן (סנהדרין עא.).

רבינו חננאל (המשך)

באכילה ושתיה כי הדר אמר שלא אשתה מי חיילא שבועה אחריתי עליה. אילו אמר שלא אשתה שלא אשתה ושתה מי חייב תרתי. ופריק רבא מתני' כגון דאמר שלא אשתה (שלא אשתה) והדר אמר לא אוכל דכיון דאקדמיה לשתיה קמי אכילה לא אמרי' אכילה בכלל שתיה היא כו'. ואסיקנא אלא לעולם כדקתני' ו) וסיפא כגון דאמר שבועה שלא אוכל והדר אמר שבועה שלא אשתה דכיון דהדר אמר שלא אשתה גלי דעתיה דהא לא אוכל דנשבע עליה אכילה גרידא היא: א"ר אשי אף אנן נמי תנינא שבועה שלא אוכל ואכל שאינן ראוין כו' ולא עמדה: שבועה שלא אוכל פת חטים פת שעורין פת כוסמין ואכל חייב על כל אחת ואחת. ואקשינן ודלמא האי דפריש פת חטים פת שעורין ופת כוסמין למיפטר נפשיה מפת דוחן ופת שיפון ופת שבולת שועל וכיוצא בו. ודחי' א"כ הוה ליה (לתנא) לומר פת חטים ושעורין וכוסמין פת פת למה לי. ודחי אי לא תנא בכל אתר ואתר הוה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com